

COLLIENS HISTORIE OG OPPHAV

Vennligst utlånt av Ellinor Svellebråten

Opprinnelsen helt tilbake er litt usikker. Teoriene og påstandene er mange. Noen mener at den stammer fra newfoundlandsrasen. Andre sier at i alle fall borzoien er krysset inn, på grunn av det edle hodet. En ting er i alle fall sikkert, det har skjedd en stor forandring på collien. Fortidens collie ligner ikke så veldig mye på nåtidens rase.

Colliens naturlige hjem har vært fjellene i Skottland. Der har den blitt brukt som gjeterhund i flere hundre år. Oppe i fjellene kunne været være ganske tøft vinterstid. Mye snø, kulde og regn. Derfor utviklet hundene en lang, tett og vannavstøtende pels. Dette hjalp dem betraktelig. Dessuten var de raske, utholdene og lydige.

Det finnes lite informasjon om rasen, før på midten av 1800 tallet. En av grunnene kan være at hunden var så vanlig at ingen brydde seg å skrive om den. Omtrent alle hadde en collie. I Cumberland så man sjelden en gjeter uten hund. En turist spurte hvor mange mennesker som besøkte en liten, vakker kirke. Svaret han fikk fra en innbygger var: Sist søndag lå ti collier, eller curdogs som de også ble kalt på dialekt, i svalegangen på kirkegården. Han antok derfor at det hadde vært ti kirkegjengere, ettersom alle hadde med seg sin hund.

Heldigvis var det en som skrev ned noen ord om collien. Det var John Caius i 1570. Han fortalte at hunden ikke var så stor, men av middels høyde og vekt. Han fortalte at hunden førte vær og sauer dit eieren eller gjeteren ville ha dem. Enten ved lyd eller tegn. Dette lettet arbeidet til gjeteren veldig. Han slapp dermed løping etter flokken. Hunden ledet dyrene enten de skulle gå fremover, dreie til en av sidene, stoppe eller trekke seg tilbake. Utseende på collien på den tiden var forskjellig fra nå. Det som var mest viktig var pelsen, utholdenheten, styrken og lydigheten, og ikke det nydelige utseende som vi er vant til å se i dag.

Navnet collie er det også mange forklaringer på. Noen mener navnet kommer fra colley - får, en sauserase med sort maske og sorte bein. Andre sier at det opprinnelig ble stavet colley, noe som kommer fra det anglosaksiske ord for svart - col. Enkelte er av den oppfatning at collie betyr det hvite båndet rundt halsen, en naturlig krave. Atter andre mener at ordet kommer fra gælisk hvor betegnelsen for valp er cuilean.

Til omkring 1860 ble collien bare brukt som gjeterhund. Dermed fantes ingen standar på hundene og stamtavler ble ikke skrevet. Det var ikke nødvendig så lenge de bare var gjeterhunder. Men fra nå av skjedde ting med rekordfart. Dronning Victoria besøkte det skotske godset i Balmoral. Der så hun collier og ble meget interessert i rasen, på grunn av dens intelligens, skjønnhet, hengivenhet og årvåkenhet. Hun ble eier av noen nydelige dyr, som hun tok med seg hjem til slottet i Windsor.

Dermed ble fårehunden representert i den konglige kennel. Dronning Victoria elsket sine collier og fortalte villig om disse fantastiske hundene.

Dette gjorde sitt til at folk ble oppmerksom på rasen, og som snart ble meget populær.

Collie oppdrettere dukket opp mange steder på de britiske øyer. Mest alminnelige farger var tricolor, (sort, lysebrun og hvit) men det var også en god del blue merle, (sølvblå med sorte små flekker og marmoreringer, brun tanfarge ved snuta og bena, og hvit krave). Den soble (brun og hvit) som vi vet om var OldCocie fra 1872. Slik farge var veldig sjelden, og ble snart veldig ettertraktet. Mange oppdrettere avlivet derfor tricolor og blue merle valper. Noe som medførte at blue merlen nesten ble utryddet. Tricoloren var det heller ikke mange igjen av. Heldigvis gikk noen oppdrettere på slutten av århundreskiftet inn for å bevare blue merlen og tricoloren.

På midten av 1800 tallet begynte an å legge vekt på utseende. Rundt ca1860 var collien med på utstilling for første gang. Det var ikke mer enn fem collier med på første utstilling. Ti år senere var det ikke mer enn femten deltakere med, som hadde collie. Så utstillingsinteressen blant collie eiere var ikke stor. De ble mest brukt som gjeterhund.

En av hundene som var med på utstillingen på 1870 tallet, var Old Cocie. Han skulle senere bli berømt i colliehistorien som grunnlegger av en stolt linje. Old Cocie ble født i 1868 hos en mr. White. Han var sobel og hvit. Han hadde en rik sobel farge, og med hvit nakke og krave, og med hvitt på labbene og haletippen. Han var best på Birminghamutstillingen i to-tre år. I 1875 ble den solgt i Birmingham til G. Dean Tomlinson. På halsbåndet hadde den 21 medaljer fra utstillinger. Tomlinson trakk hunden tilbake fra showringen. Old Cocie døde i 1882.

I colliehistorien må man nevne Albert Payson Terhune, som gjorde rasen meget populær med Sunnybank historiene i 1920.

Heller ikke må man glemme filmstjernen Lassie. Den opprinnelige Lassie het Pal, som etter en rekke prøver fikk oppdraget med å spille hunden i Eric Knights bok. Pal ble født i 1940 etter Red Brucie of Glamis.

Lenge før Lassie fantes en annen filmstjerne. Den het egentlig Blair, men fikk navnet Rover på scenen. Den var hovedfiguren i "Reddet av Rover" fra 1905. Det var historien om en collie som redder en baby fra kidnapperne. Dette 17 minutters drama ble så populært at det ble laget tre til: "Rover kjører bil", "Baby`s lekekamerat" og "Stum Kamerat".

COLLIE I NORGE

Til Norge kom de første collier i 1890 årene. En del av dem deltok på utstillinger. Til de syv utstillinger som ble arrangert i Norge inntil 1911, var det påmeldt i alt 30 collier. Inntil første verdenskrig var det samme antall registrert i stamboken.

Første stambok registrerte collie er nr. 366 Castor, født 14. april 1895. Oppdretter og eier var grosserer Haakon Berg i Oslo.

En av de første oppdrettere som satte spor etter seg var Annie Gjersøe fra Nordstrand. Hun kom i gang med oppdrett i 1902 og Frantz Kiær på Høvik startet året etter. Han skulle ha meget stor betydning for vår rase i de kommende år i Norge. Frantz Kiær importerte fra Hugo Ainscough i England hunder som har blod etter ledende collier i England på den tiden.

En var Langham Perfect, etter Ch. Parbold Piccolo, som var datidens ledende avlshund i England, og Seabank Signorina. En annen var Parbold Scott, etter Parbold Philosopher og Mogull Stell. Scott vant på Norsk Kennel Klub`s utstilling i Kristiania i 1904. Frantz Kiær ble dommer for rasen, og hans kjennskap til engelske hunder gjorde ham

til en nyttig og meget brukt dommer i hele Norden. Han oppdrettet flere bra hunder og flere importer be kjøpt til Norge med hans hjelp.

Interessen for rasen økte nå her i landet. I 1920 årene kom Solveig Lien med i collie sammenheng. Hun startet kennelen Colliehome. Dermed dukket det navnet opp på premielistene titt og ofte. Hun hadde den første Norske collie , som vi vet om, som vant på utstilling i Sverige. Det var Colliehoes Queen i 1925. I 1928 dukket Colliehomes Chif opp på utstillingsarenaen.

Dette var en hund som fort ble champion og skulle sette spor etter seg i Norge før siste krig. Han var oppdrettet hos Solveig Lien, etter Rag, som var etter Kiærs engelske linjer. I 1930 ble Ch. Colliehomes Chif Norges første internasjonale champion innen rasen. I årene som fulgte var det stort sett bare valper etter Chif å se på premielistene. Kanskje han ble brukt litt for mye i avl.

STIFTELSE AV NORSK COLLIE KLUBB

Så ble Norsk Collie Klubb stiftet. Det skjedde på bakrommet i "Såpehuset", Grensen 10 i Oslo og den som tok intensivet til det var Irene Wolff Sommerfeldt. I alle fall var det hun som 21. september 1934 sendte ut brev med innbydelse til å få i stand en spesialklubb. Interessen var tydeligvis til stede for allerede 21. januar året etter ble det holdt generalforsamling i "Såpehuset" Grensen 10. Den 27. februar 1935 ble Norsk Collie Klubb stiftet og godkjent av Norsk Kennel Klubb som samarbeidende spesialklubb.